

॥ श्री गीताभाष्यम् ॥

shrI gItAbhAshhyam.h¹

आदि

देवनारायणं नत्वा सर्वदोषविवर्जितम् ।

परिपूर्णं गुरुंश्चान् गीतार्थं वक्ष्यामि लेशतः ॥ १ ॥

अंत्य

पूर्णादोषमहाविष्णोर्गीतामाश्रित्य लेशतः ।

निरूपणं कृतं तेन प्रियतां मे सदा विभुः ॥ १ ॥

॥ श्री ब्रह्मसूत्रभाष्यम् ॥

आदि

नारायणं सर्वगुणैरुदीर्णं दोषवर्जितम् ।

ज्ञेयं गम्यं गुरुंश्चापि नत्वा सूत्रार्थमुच्यते ॥ १ ॥

अंत्य

ज्ञानानंदादिभिस्सर्वैर्गुणैः पूर्णाय विष्णवे ।

नमोस्तु गुरवे नित्यं सर्वथातिप्रियाय मे ॥ १ ॥

यस्य त्रीण्युदितानि वेदवचने रूपाणि दिव्यान्यलम् ।

बद्धदर्शनमित्थमेव निहितं देवस्य भर्गो महत् ।

वायोरामवचनोयं प्रथमकं पृक्षो द्वितीयं वपुः ।

मध्वोयत्तु तृतीयकं कृतमिदं भाष्यं हरौ तेनहि ॥ २ ॥

नित्यानंदो हरिर्पूर्णो नित्यदा प्रियतां मम ।

नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै च विष्णवे ॥ ३ ॥

¹Send corrections to H. P. Raghunandan hpraghu@genius.tisl.soft.net
OR Shrishra Rao shrao@nyx.net

॥ श्रीमदणुभाष्यम् ॥

आदि

विष्णुरेव विजिज्ञास्यः सर्वकर्ताऽऽगमोदितः ।

समन्वयादीक्षतेऽपि पूर्णानंदोऽंतरः खवत् ॥ १ ॥

अंत्य

नमो नमोऽशेषदोषदूर पूर्णगुणात्मने ।

विरिञ्चि शर्वपूर्वेड्यवंद्याय श्रीवराय ते ॥ १ ॥

॥ श्रीमदनुव्याख्यानम् ॥

आदि

नारायणं निखिलपूर्णगुणैकदेहं ।

निर्दोषमाप्यतममप्यखिलैस्सुवाक्यैः ।

अस्योद्भवादिदमशेषविशेषतोऽपि ।

वंद्यं सदा प्रियतमं मम सन्नमामि ॥ १ ॥

तमेव शास्त्रप्रभवं प्रणम्य जगद्गुरुणां गुरुमञ्जसैव ।

विशेषतोमे परमाख्यविद्या व्याख्यां करोम्यन्वपि चाहमेव ॥ २ ॥

अंत्य

निःशेषदोषरहित कल्याणाखिलसद्गुण ।

भूतिस्वयंभुशर्वादिवंद्यं त्वां नौमि मे प्रियं ॥ १ ॥

॥ श्रीप्रमाणलक्षणम् ॥

आदि

अशेषगुरुमीशेशं नारायणमनामयम् ।

संप्रणम्य प्रवक्ष्यामि प्रमाणानां स्वलक्षणम् ॥ १ ॥

अंत्य

अशेषमानमेयैक साक्षिणेऽक्षयमूर्तये ।
अजेशपुरुहूतेड्य नमो नारायणाय ते ॥ १ ॥

॥ श्रीकथालक्षणम् ॥

आदि

नृसिंहमाखिलाज्ञानतिमिराशिशिरद्वृत्तिं ।
संप्रणम्य प्रवक्ष्यामि कथालक्षणमञ्जस ॥ १ ॥

अंत्य

सदोदितामितज्ञानपूरवारितहृत्तमाः ।
नरसिंहः प्रियतमः प्रियतां पुरुषोत्तमः ॥ १ ॥

॥ श्रीउपाधिखण्डनम् ॥

आदि

नारायणोऽगण्यगुणनित्यैकनिलयाकृतिः ।
अशेषदोषरहितः प्रियतां कमलालयः ॥ १ ॥

अंत्य

मायावादतमोव्याप्तमिति तत्त्वदृषा जगत् ।
भातं सर्वज्ञसूर्येण प्रीतये श्रीपदेस्सदा ॥ १ ॥

नमोऽमंदनिजानंदसुंदरसांद्रमूर्तये ।
इंदिरापतये नित्यानंदभोजनदायिने ॥ २ ॥

॥ श्रीमायावादखण्डनम् ॥

आदि

नरसिंहोऽखिलाज्ञानमतध्वांतदिवाकरः ।
जयत्यमितसज्ज्ञान सुखशक्तिपयोनिधिः ॥ १ ॥

अंत्य

नास्तिनारायण समं न भूतो न भविष्यति ।
एतेन सत्यवाक्येन सर्वार्थासाधयाम्यहम् ॥ १ ॥

॥ श्रीमिथ्यात्वानुमानधिखण्डनम् ॥
आदि

विमतं मिथ्या दृश्यत्वाद्यदित्थं तत्तथा यथा संप्रतिपन्नम् ।
इत्युक्ते जगतोऽभावादाश्रयासिद्धः पक्षः ॥ १ ॥

अंत्य

यो दृश्यते सदानंदनित्यव्यक्तचिदात्मना ।
निर्दोषाखिलकल्याणगुणं वन्दे रमापतिम् ॥ १ ॥

॥ श्रीतत्त्वसङ्ख्यानम् ॥
आदि

स्वतंत्रमस्वतंत्रं च द्विविधं तत्त्वमिष्यते ।
स्वतंत्रोभगवान्विष्णुः भावाभावौद्विधेतरत् ॥ १ ॥

अंत्य

सृष्टिः स्थितिः संहतिश्च नियमोऽज्ञानबोधने ।
बंधो मोक्षः सुखं दुःखमावृतिज्योतिरेव च ।
विष्णुनास्य समस्तस्य समासव्यासयोगतः ॥ १ ॥

॥ श्रीतत्त्वविवेकः ॥
आदि

स्वतंत्रं परतंत्रं च प्रमेयं द्विविधं मतम् ।
स्वतंत्रोभगवान्विष्णुः निर्दोषाखिलसद्गुणः ॥ १ ॥

अंत्य

य येतत्परतन्त्रं तु सर्वमेव हरेः सदा ।

वशमित्येव जानाति संसारान्मुच्यते हि सः ॥ १ ॥

॥ श्रीतत्त्वोद्योतम् ॥

आदि

सर्वत्राखिल सच्छक्तिः स्वतंत्रोऽशेषदर्शनः ।
नित्यातादृशचिच्छ्रेत्ययंतेष्टो नो रमापतिः ॥ १ ॥

अंत्य

सत्यचिचेत्यपतये मुक्तामुक्तोत्तमाय ते ।
नमोनारायणायार्यवृंदवंदितपदद्वय ॥ १ ॥
जयत्यमितपौरुषः स्वजनतेष्टचिंतामणिः ।
अजेशमुखवंदितो गुणगणार्णवः श्रीपतिः ॥ २ ॥
सर्वज्ञासन्मुनींद्रोच्चसन्मनः पङ्कजाश्रयः ।
अजितो जयति श्रीशो रमाबाहुलताश्रयः ॥ ३ ॥

॥ श्रीकर्मनिर्णयः ॥

आदि

य ईज्यते विधीशानशक्रपूर्वैमुखैः सदा ।
रमाप्रणयिने तस्मै सर्वयज्ञाभुजे नमः ॥ १ ॥

अंत्य

नमोनारायणायजभव शक्रोष्णरुद्भुखैः ।
सदा वंदितपादाय श्रीपाय प्रेयसेऽधिकम् ॥ १ ॥

॥ श्रीविष्णुतत्त्वविनिर्णयः ॥

आदि

सदागमैक विज्ञेयं समतीतक्षराक्षरम् ।
नारायणं सदा वन्दे निर्दोषाशेषसद्गुणम् ॥ १ ॥

विशेषणानि यानिह कथितानि सदुक्तिभिः ।
साधयिष्यामि तान्येव क्रमात् सज्जन संविदे ॥ २ ॥

अंत्य

स्वतंत्रायाखिलेशाय निर्दोषगुणरूपिणे ।
प्रेयसे मे सुपूर्णाय नमो नारायणाय ते ॥ १ ॥

॥ श्रीऋगभाष्यम् ॥

आदि

नारायणं निखिलपूर्णगुणार्णमुच्च ।
सूर्यामित्तद्युतिमशेषनिरस्तदोषम् ।
सर्वेश्वरं गुरुमजेशनुतं प्रणम्य ।
वक्ष्याम्यृगर्थमतितुष्टिकरं तदस्य ॥ १ ॥

अंत्य

उपपृत्तः क्षत्रियैस्स आवेशेन जनार्दनः ।
हन्ति शत्रूंश्च तैर्देवो भये च स्वाश्रयं ददौ ॥ १ ॥
वर्ताऽभिगंता तरुता जेता चास्य न हि क्वचित् ।
युद्धं महाधनं त्वर्भं प्रसिद्धं धनमेव हि ॥ २ ॥

॥ श्रीऐतरेयभाष्यम् ॥

आदि

नारायणं निखिलपूर्णगुणैकदेहम् ।
सर्वज्ञमच्युतमपेतसमस्तदोषम् ।
प्राणस्य सर्वचिदचिद्परमेश्वरस्य ।
साक्षादधीश्वरमियां शरणं रमेशम् ॥ १ ॥
महाभूतिश्रुतिस्सैशां महाभूतिर्यतो हरिः ।

विशेषेणात्र कथितः सर्वज्ञाः शाश्वतः प्रभुः ॥ २ ॥

अंत्य

पूर्णागण्यगुणोदारधाम्ने नित्याय वेदसे ।

अमंदानंदसांद्राय प्रेयसे विष्णवे नमः ॥ १ ॥

॥ श्रीतैत्तिरीयभाष्यम् ॥

आदि

सत्यं ज्ञानमनंतमानंदं ब्रह्म सर्वशक्त्येकं ।

सर्वैदेवैरीड्यं विष्णवाख्यं सर्वदैमि सुप्रेष्ठम् ॥ १ ॥

अंत्य

पूर्णागण्यगुणोदारधाम्ने नित्याय वेदसे ।

अमंदानंदसांद्राय प्रेयसे विष्णवे नमः ॥ १ ॥

॥ श्रीबृहदारण्यकभाष्यम् ॥

आदि

प्राणादेरीशितारं परमुखनिधिं सर्वदोषव्यपेतम् ।

सर्वातस्थं सुपूर्णं प्रकृति पतिमजं सर्वबाह्यं सुनित्यम् ।

सर्वज्ञं सर्वशक्तिं सुरमुनिमनुजाद्यैस्सदा सेव्यमानम् ।

विष्णुं वन्दे सदाहं सकलजगदनाद्यंतमानंददं तम् ॥ १ ॥

अंत्य

पूर्णागण्यगुणोदारधाम्ने नित्याय वेधसे ।

अमंदानंदसांद्राय प्रेयसे विष्णवे नमः ॥ १ ॥

॥ श्रीईशावास्यभाष्यम् ॥

आदि

नित्यानित्य जगद्धात्रे नित्याय ज्ञानमूर्तये ।

पूर्णनंदाय हरये सर्वयज्ञभुजे नमः ॥ १ ॥

यस्माद्ब्रह्मेन्द्ररुद्रदेवतानां श्रियोपि च ।

ज्ञानस्फूर्तिस्सदा तस्मै हरये गुरवे नमः ॥ २ ॥

अंत्य

पूर्णशक्तिचिदानंदश्रीतेजः स्पष्टमूर्तये ।

ममाभ्यधिक मित्राय नमो नारायणाय ते ॥ १ ॥

॥ श्रीकठकभाष्यम् ॥

आदि

नमो भगवते तस्मै सर्वतः परमाय ते ।

सर्वप्राणिहृदिस्थाय वामनाय नमो नमः ॥ १ ॥

अंत्य

नमो भगवते तस्मै विष्णवे प्रभविष्णवे ।

यस्याहमाप्त आप्तेभ्यः यो मे आप्ततमस्सदा ॥ १ ॥

॥ श्रीछान्दोग्यभाष्यम् ॥

आदि

अत्युद्रिक्त विदोष सत्सुख महाज्ञानैकतान्प्रभा ।

सर्वप्राभवशक्तिभोगबलसत्सारात्मदिव्याकृतिम् ॥ १ ॥

सृष्टिस्थाननिरोधनित्यनियति ज्ञानप्रकाशावृत्ति ।

ध्वांतामोक्षविमोक्षदं हरिमजं नित्यं सदोपास्महे ।

हयग्रीवमुखोद्गीर्णगीर्भिर्देवी रमापतिम् ।

अस्तुवद्विस्तृतगुणं भोगिप्रस्तरशायिनम् ॥ २ ॥

अंत्य

नित्यानंदो हरिःपूर्णो नित्यदा प्रियतां मम ।

नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै च विष्णवे ॥ १ ॥

॥ श्रीआथर्वणभाष्यम् ॥

आदि

आनन्दमजरं नित्यमजमक्षयमच्युतम् ।
अनन्तशक्तिं सर्वज्ञं नमस्ये पुरुषोत्तमम् ॥ १ ॥
मनोर्वैवस्वतस्यादावथर्वा ब्रह्मणोऽजनि ।
मित्रञ्च वरुणस्त्वाथो प्रहेतिर्हेतिरेव च ।
ब्रह्मणः प्रथमे कल्पे शिवः प्रथमजः स्मृतः ।
सनकाद्यास्तु वाराहे ब्रह्मा विष्णोः सुतोग्रजः ॥ २ ॥

अंत्य

प्रियतां भगवन्मह्यं प्रेष्ठप्रेष्ठतमस्सदा ।
मम नित्यं नमाम्येनं परमोदारसद्गुणम् ॥ १ ॥

॥ श्रीमाण्डूक्यभाष्यम् ॥

आदि

पूर्णन्दज्ञानशक्ति स्वरूपं नित्यमव्ययम् ।
चतुर्धा सर्वभोक्तारं वंदे विष्णुं परं पदम् ॥ १ ॥

अंत्य

एकोपि निर्विशेषोऽपि चतुर्धा व्यवहारभाक् ।
यस्तं वंदे चिदानंदं विष्णुं विश्वादिरूपिणम् ॥ १ ॥

॥ श्रीषट्प्रश्नभाष्यम् ॥

आदि

नमो भगवते तस्मै प्राणादिप्रभविष्णवे ।
अमंदानंदसांद्राय वासुदेवाय वेदसे ॥ १ ॥

अंत्य

नमो नमोस्तु हरये प्रेष्ठप्रेष्ठतमाय मे ।
परमानंदसंदोहसांद्रानंद वपुष्मते ॥ १ ॥

॥ श्रीतळवाकारोपनिषद्भाष्यम् ॥

आदि

अनंत गुणपूर्णत्वादगम्याय सुरैरपि ।
सर्वेष्टदात्रे देवानां नमो नारायणाय ते ॥ १ ॥

अंत्य

यश्चिदानंद सच्छक्ति संपूर्णो भगवान्परः ।
नमोस्तु विष्णवे तस्मै प्रेष्ठाय प्रेयसां च मे ॥ १ ॥

॥ श्रीगीतातात्पर्यम् ॥

आदि

समस्तगुणसंपूर्णं सर्वदोषविवर्जितम् ।
नारायणं नमस्कृत्य गीतातात्पर्यमुच्यते ॥ १ ॥

अंत्य

नमस्ते वासुदेवाय प्रेयसां मे प्रियोत्तम ।
समस्तगुणसंपूर्णं निर्दोषानंद दायिने ॥ १ ॥
निःशेषदोषरहित कल्याणशेषलसद्गुण ।
भूतिस्वयंभूशर्वादिवद्यं त्वां नौमि मे प्रियम् ॥ २ ॥
नमोजभवभूर्यक्षपुरः सरसुराश्रय ।
नारायणारणं मह्यं रमापते प्रेयसां प्रिय ॥ ३ ॥

॥ श्रीन्यायविवरणम् ॥

आदि

चेतनाचेतनजगन्नियंत्रेऽशेषसंविदे ।
नमोनारायणयाजशर्वशक्रादिवंदितम् ॥ १ ॥

अंत्य

चेतनाचेतनास्यास्य समस्तस्य यदिच्छया ।
स मम सुकृतेनैव प्रियतां पुरुषोत्तमः ॥ १ ॥

॥ श्रीनरसिंहनखस्तुतिः ॥

आदि

पान्त्वस्मान् पुरुहूतवैरि बलवन्मातङ्ग माद्यद्घटा ।
कुंभोच्चाद्रि विपाटनाधिकपटु प्रत्येक वज्रायिताः ।
श्रीमत्कंठीरवास्य प्रतत सुनखरा दारितारातिदूर ।
प्रद्ध्वस्तध्वांत शांत प्रवितत मनसा भावितानाकिवृदैः ॥ १ ॥

अंत्य

लक्ष्मीकांत समंततोऽपिकलयन् नैवेशितुस्ते समम् ।
पश्याम्युत्तम वस्तु दूरतरतोपास्तं रसोयोऽष्टमः ।
यद्रोशोत्कर दक्ष नेत्र कुटिलः प्रांतोत्थिताग्नि स्फुरत् ।
खद्योतोपम विस्फुलिङ्गभसिता ब्रह्मेशशक्रोत्कराः ॥ २ ॥

॥ श्रीयमकभारतम् ॥

आदि

ध्यायेत परमानंदं यन्मातापतिमयदपरमानंदम् ।
उज्झितपरमानंदं पत्याद्याद्याश्रमैः सदैव परमानंदम् ॥ १ ॥

अंत्य

इति नारायणनामा सुखतीर्थसुपूजितस्सुरायणनामा ।
पूर्णगुणैरधिकज्ञाणेच्छाभक्तिभिस्स्वधिक पूर्णः ॥ १ ॥

॥ श्रीद्वादशस्तोत्रम् ॥

आदि

वन्दे वन्द्यं सदानंदं वासुदेवं निरञ्जनम् ।
इन्दिरापतिमाद्यादि वरदेश वरप्रदम् ॥ १ ॥

अंत्य

आनंदचंद्रिकास्यंदक वंदे आनंदतीर्थपरानंद वरद ॥ १ ॥

॥ श्रीकृष्णामृतमहार्णवम् ॥

आदि

अर्चितः संस्मृतो ध्यातः कीर्तितः कथितः शृतः ।
यो ददात्यमृतत्वं हि स मां रक्षतु केशवः ॥ १ ॥

अंत्य

श्रीमदानंदतीर्थाख्य सहस्रकिरणोत्थिता ।
गोततिः सततं सेव्या गीर्वाणैः सिद्धिदा भवेत् ॥ १ ॥

॥ श्रीतंत्रसारसंग्रहः ॥

आदि

जयत्यब्जभवेशेंद्रवंदितः कमलापतिः ।
अनंत विभवानंद दशशितज्ञानादिसद्गुणः ॥ १ ॥
विधिं विधाय सर्गादौ तेन पृष्टोऽब्जलोचनः ।
आह देवो रमोत्सङ्गविलसत्पादपल्लवः ॥ २ ॥
यः सर्वगुणसंपूर्णः सर्वदोषविवर्जितः ।
प्रियतां प्रीत एवालं विष्णुर्मे परमः सुहृत् ॥ ३ ॥

अंत्य

अशेषदोषोज्झितपूर्णसद्गुणं सदाविशेषापगतोरुरूपम् ।

नमामि नारायणमप्रतीपं सदा प्रियेभ्यः परमादरेण ॥ १ ॥

॥ श्रीसदाचारस्मृतिः ॥

आदि

यस्मिन्सर्वाणिकर्माणि संन्यस्याध्यात्म चेतसा ।
निराशी निर्ममो याति परं जयति सोऽच्युत ॥ १ ॥

अंत्य

अशेषकल्याण गुणनित्यानुभवसत्तनुः ।
अशेषदोषरहितः प्रियतां पुरुषोत्तमः ॥ १ ॥

॥ श्रीभागवततात्पर्यनिर्णयः ॥

आदि

सृष्टिस्थित्यप्येहानियतिदृशितमोबंधमोक्षाश्च ।
यस्मादस्य श्रीब्रह्मरुद्रप्रभृति सुरनरव्यद्वीशशक्त्रवात्मकस्य ।
विष्णोर्व्यस्तास्समस्तास्सकलगुणनिधिसर्वदोषव्यपेतः ।
पूर्णनंदोऽव्ययो यो गुरुरपि परमंश्चितयेत्तं महांतम् ॥ १ ॥

अंत्य

नित्यादोषस्वरूपाय गुणपूर्णायसर्वदा ।
नारायणाय हरये नमः प्रेष्ठतमाय मे ॥ १ ॥

॥ श्रीभारततात्पर्यनिर्णयः ॥

आदि

नारायणाय परिपूर्णगुणार्णवाय विश्वोदयस्थितिलयोन्नियति प्रदाय ।
ज्ञानप्रदाय विबुधासुर सौख्यदुःख सत्कारणय वितताय नमो नमस्ते ॥ १ ॥
आसीदुदारगुणवारिधिरप्रमेयो नारायणः परतमः परमात्स एकः ।
संशांतसंविदखिलं जठरे निधाय लक्ष्मीभुजांतरगतस्वरोतोऽपिचाग्रे ॥ २ ॥

अंत्य

तस्मादयं ग्रंथवरोऽखिलोरुधर्मादिमोक्षांतपुमर्थहेतुः ।
किञ्चोदितैस्तस्यगुणैस्तदोन्यैर्नारायणः प्रीतिमुपैत्यतोलम् ॥ १ ॥
यस्सर्वगुणसंपूर्णस्सर्वदोषविवर्जितः ।
प्रियतां प्रीत एवालं विष्णुर्मे परमस्सुहृत् ॥ २ ॥

॥ श्रीयतिप्रणवकल्प ॥

आदि

नत्वा नारायणं वन्दे पूर्णं ब्रह्महरार्चितम् ।
यतेराचरणं वक्ष्ये पूर्णशास्त्रनुसारतः ॥ १ ॥
समिच्चर्वादिकान्हुत्व सम्यक्पुरुषसूक्ततः ।
सर्वेशामभयं दत्वा विरक्तः प्रब्रजेद्धरिम् ॥ २ ॥

अंत्य

ध्येयो नारायणो नित्यं सृष्टिस्थित्यंतकारकः ।
भक्तानां मुक्तिदो नित्यामधमाज्ञानिनां तमः ॥ १ ॥
तदर्थान् ब्रह्मसूत्रेण सम्यङ्निर्णय तत्त्वतः ।
विष्णोस्सर्वोत्तमत्वं हि सर्वदा प्रतिपादय ॥ २ ॥

॥ श्रीजयंतीनिर्णय ॥

आदि

रोहिण्यामर्धरात्रे तु यदा कृष्णाष्टमि भवेत् ।
जयंतीनाम सा प्रोक्ता सर्वपापप्रणाशिनि ॥ १ ॥
प्रभातकाले मेधावी योगायेती यथाविधि ।
नित्यान्हीकं प्रकुर्वीत भगवंतमनुस्मरन् ।
विश्वायेति च मंत्रेण ततः स्वापं समाचरेत् ॥ २ ॥

अंत्य

सर्वायेति च मन्त्रेण ततः पारणमाचरेत् ।

धर्मायेति ततः स्वस्थो मुच्यते सर्वकिल्बिषैः ॥ १ ॥

॥ श्रीकृष्णस्तुतिः ॥

अंबरगङ्गाचुंबितपादः पदतलविगलितगुरुतरशकटः ।

काळियनागक्ष्वेलन हंता सरसिजनवदल्विकसितनयनः ।

कालघनालिकुर्बुरकायः शरशतशकलित सुररिपुनिवहः ।

संततमस्मान्पातु मुरारिः सततगसमजवखगपतिनिरतः ।

॥ भारतीरमणमुख्यप्राणांतर्गत श्रीकृष्णर्पणमस्तु ॥
